

ТТА, або Триптих Театральних Алюзій

Ціна перемоги

Що ми вміємо? Що ми можемо? Що ми є на сцені життя?.. Безглузді питання мають такі саме відповіді.

Прожилки між цеглинами вкривають білу башту. Гострі зубики міцно врізаються у верхівку, утворюючи корону. На жаль, до королеви їй занадто далеко. Слон прорізає чорні клітини, утворюючи нову мізансцену. Його вдягнуто у мундир, гудзики виблискують обсидіаном під прямим промінням лампи. Кругла підставка торкається башти. Тура котиться, розкидаючи навколо уламки стін, корона, що трималася на верхівці, розсипається за межами столу. Конфлікт вичерпано. Задоволений слон радіє перемозі, але позаду нього, саме там, де він не чекає, стоїть звичайний пішак. Ось розв'язка. Довгий клинок проходить крізь чорний мундир, а з рани тече багряна кров, заливаючи обсидіанові гудзики...

Мені дуже подобаються шахи, цей театр бойових дій в мініатюрі...

– Твоя помилка коштувала двох фігур, – очі рухалися у орбітах, бігаючи цятками зіниць по клітинах. Здавалося, що вони існують самостійно, – як у ляльки в руках вмілого ляльководи, – та ось-ось вирвуться назовні, лишень би ближче роздивитися ситуацію на столі.

– Можливо, – плечі трохи сіпнулися, немов би у кімнаті було холодно, могло б здатися, що він змерз. – А якщо це зовсім не помилка?

Розмова не зупинила гри. Фігури потроху рухалися, розгортаючи небачену виставу. Пішки муштрували по прямій, інколи вступаючи до бою, вони стрибали по-діагоналі. Спритні коні оминали їх, намагаючись вислідити супротивника посеред цього людського фаршу. Пара спритних слонів розрізали поле, роздаючи прикази, та, час від часу, збиваючи когось зі свого шляху. Повітря ставало густішим. Ось одна з королев у покорі зняла корону, приймаючи на шию холодне лезо. Так треба за сюжетом.

– Ти втратив верхівку своєї армії. Здавайся, у тебе не має шансів. Ось, подивись. – Останній білий слон, перевертаючись, немов п'яний, скотився з дошки, слідом впала, як помідор, голова. Здається, вистава закінчена. Губи, наче дверцята, розкрилися, показуючи гострі білі зуби. – Розумієш, це кінець. Для тебе. Мені зрозумілі твої почуття, але це полювання на ферзя більш підходить дитині, ніж тому, хто грає не перший рік. Усі твої сили були направлені на нього, тим часом повністю відкривши тебе. Із тебе поганий командир. Наразі у тебе залишилося декілька пішаків, король та один кінь, а у мене – половина фігур.

Можливо, я занадто люблю шахи. Вистава має тривати!

– Ти так легко ставишся до втрати половини армії від того, хто полював на примару? – Його посмішка одразу тускніє, м'ясисті губи стискаються ниткою посеред обличчя, синіють, нагадуючи шов. – Що, трохи заділо? Подивись на поле. Кожен твій рух, хоч і здається впевненим, насправді залишає фігури на самоті. Якби моєю метою була не королева, ти вже лишився би сам на сам із королем.

Гра далі йде мовчки. Стерта шкіра на підставках залишається крихтливими частинками на клітинах. Ні слова. Тільки рівномірне «стук-стук», то переходять муштровані, маріонеткові солдати, а далі тільки тиша. Чекають нових приказів, ніколи, напевно, не знаючи – кого вб'ють наступної миті.

– Це фінал. – Чорні фігури, як посланці смерті, стоять навколо короля, притискаючи його з кожним кроком все ближче до меж поля.

– Не зовсім.

Пішаки, що, здавалося, безпорадно стояли поблизу ворожих позицій, раптом почали рухатися уперед. По сторонах полетіли шоломи рядових, скидалися обладунки, а на їх місце надягалися офіцерські мундири, по краях будувалися, зовсім не декораційні, башти, навіть королева, витерши кров з рук, знов надягла свою корону, поверх сивих кучерів. Великою армією вони постали поблизу готового до перемоги чорного короля.

– Розумієш, не можна дивитися на шахи, як на безпорадні фігурки. Це начебто твоя мрія – палець пробіг по короні, що впала поблизу мертвого монарха. – Отримати її. Не вбити того, хто напроти, а отримати частинку мозаїки, котра й утворює твою свідомість. Але ганятися за нею – полювання на примар. Нічого крім головного болю не отримаєш. Саме коли ти здатен піти на певні втрати, коли ти готовий діяти, розуміючи, що десь далі можна отримати більше, о, цей момент буде перемогою.

– Увесь сенс гри у отриманні ворожої голови. Що ти мені розкажуєш. Ти вбиваєш фігури супротивника. Позбавляєш його підтримки. Коли перед тобою вільне поле – ти здатний робити усе. Що тобі заманеться – це у твоїй владі. Ось сенс.

– Тоді ти застрягнеш на цьому полі, доки інші почнуть нову гру. Сенс у досягненні нового етапу. Бо коли ти можеш перемогти супротивника, значить, твоя майстерність досягнула нового рівня.

Я люблю грати у шахи. Інколи навіть сам із собою. Інколи навіть на сцені.

Потяг твого життя

Коли ти їдеш – ти завжди втрачаєш щось віднайдене. Це один із законів вічного пошуку та рівноваги. Закон рівноцінного обміну. Для того аби щось отримати, треба щось втратити. Інколи ти можеш зірватися і поїхати вічним паломником туди-звідки-немає-повернення. Начебто то твій останній імпульс життя, немов остання спроба довести, що ти живий. Тут ти отримуєш нову роль на підмостках життя.

Починається все завжди однаково: ти йдеш до вокзалу, купуєш квиток, або замовляєш його онлайн (обране підкреслити) і починаєш очікувати свій потяг. День змінюється днем, тижні минають один за одним, перед очима прокручуються сцени однієї і тієї ж вистави, що вже доволі тобі набридла... Чи ти подбав про квиток заздалегідь або ж узяв свою паперову перепустку за годину до від'їзду, та наприкінці усе проходить однаково. Пускаючи пар та

скриплячі гальмами, насувається твій металевий будинок на найближчій – від декількох годин до тижня, то якщо без пересадок – час.

Спершу здається, що усе йде непогано. Бо вагон поступово наповнюється людьми, на пероні стоять чийсь друзі чи родичі, махають у віконце – розігруються епізоди чийхось вистав, такі собі коротенькі трейлери про зустрічі й прощання.

Провідник, наче режисер, що найближчим часом диктуватиме закони твого спектаклю – доволі приємна людина. Хоча цього разу тобі однозначно пощастило, інколи бувають рідкісні мерзотники. Вже час, останній дзвінок, потяг набирає швидкість, твоє місто залишається позаду. Ти слухаєш стукіт коліс, потрапляєш до своєрідного корабля. Лише одна різниця – тут ти їдеш по коліях. Рахуєш час, що залишився до зупинки, бо звичка курити, – яка за твоїм розумінням стала майже індивідуальною особливістю, – для тебе неначе спроба видихнути усе зайве з легень. Антракт, скоріше б антракт!

Поступово потяг сповільнює свій рух – і ось зупинка. Ти біжиш крізь вагон, заповнений людьми, бо їхати купе не так цікаво, як плацкартом, там немає тої атмосфери.

– Скільки зупинка? – питаєш провідника.

Він дивиться на тебе, ніби ти задав гамлетівське питання.

– П'ять хвилин, – каже, – якщо курити, то швидко.

Чим скоріше ноги торкаються землі, тим легше стає. Навколо вже сутеніє, бо кращі потяги відправляються ввечері. За огорожею, поставленою ще до твого народження, стирчать, немов гриби, дахи будиночків, вже не таких, як у місті. Ніби то забуті декорації до якоїсь старої вистави, про яку мало хто пам'ятає. Тож, ти викурюєш майже дві цигарки одну за одною, а потім знову гучно лунає голос провідника – мовляв, треба рушати. Дзвоник теремкотить. Легені горять, у горлі дере, з'являється відчуття самознищення. А в голові одна думка: «Нащо я їду?». Зараз стає страшно, навіть якщо ти їдеш по справах, ти хвилюєшся. Усе майно – увесь твій реквізит на сьогодні!

– то лише валіза або рюкзак. І більш нічого. Навіть себе. Та себе ти втратив занадто давно.

Темпоритм вистави явно прискорюється. За вікном змінюються міста, у вагоні постійний рух – люди теж змінюються, одні сходять, замість них з'являються інші. Твоя вистава так подібна до життя! Тебе трохи качає на цьому типовому, поїздовому ліжку, тож цитата «Земля – то ніби корабель, та хтось у мить, за новим життєм і славою до центру завірюх і бур його спрямує величаво» повністю описує відчуття у цей момент.

Ти їдеш далі. Зупинка за зупинкою і залишаєш десь на шляху частинки себе, то є папірці із помітками, цигаркові бички, пляшки. Можна подумати, що то ніби сміття, та його все одно необхідно було б викинути, але для тебе, то є наче помітка «я був тут і залишив після себе хоч щось». І постійно одне й те саме:

- Скільки зупинка? – питаєш.
- П'ять хвилин, – звучить тобі у відповідь.

Коли втомлюєшся від ритмічного стукоту, згадуєш не тільки про шумову, а й музичну партитуру твоєї вистави, встромляєш до вух навушники. Вмикаєш музику та намагаєшся заснути. Тепер навколо немає нічого, нікого... Продовжуй досхочу. Пункт призначення усе ближче і твої думки сповнені розпачем. Ти чекаєш на щось.

І ось кінець. Шановні пасажири, забирайте свої речі та швидше валіть з потягу, бо його треба підготувати до наступної групи, котра ризикнула щось змінити у своєму житті. Ноги торкаються бруківки, ти вдихаєш повітря нового міста. Твої легені сповнюються чимось незвичним, ніби то кисень, але зовсім інший. У голові на шаленій швидкості проносяться думки. Тіло трохи болить пісня ночі, бо спробуй пролежати чи просидіти стільки годин і виходити лише на декілька хвилин аби покурити...

Зрештою, ким же ти був у цій виставі? Певно, що не головним героєм, як тобі спочатку здавалося, але начебто й не статистом...

Коли ти їдеш – ти завжди втрачаєш щось знайдене. Це один із законів вічного пошуку та рівноваги. Закон рівноцінного обміну. Для того аби щось отримати, треба щось втратити. Тим паче, коли їдеш з місця, де хочеш залишитися. Та воно не болить. Може трохи. Можливо. Це і є той дурнуватий закон. Ти втратив свою байдужість та змінив її на палке бажання взяти участь у одвічній грі. Це примусило знову відчути себе живим.

Молодість

Як багато ти бачиш крізь вікна, що заліплені снігом? Розкажи мені. А натомість я скажу, мов там, ззовні видно жовте світло ліхтарів та білу ковдру. Її зложено з трильйонів гострих шматочків криги, що колись була дощем, якому не судилося добратися до землі краплями. Ось, що я можу тобі відказати. А ти? Можливо, ти бачиш там тільки вдало підсвічені декорації?

Розкажи мені, як воно жити на білому світі, та напевно, про літо, що минуло десь у межах тихого Океану, що зустрічав тебе радісним співом хвиль, гомоном чайок й крихкими ракушками, котрі мають неприємну звичку врізатися у босі ноги. Згадай про книги, які продивилася минулого місяця, можна і про кіно, хоча я його не дуже люблю, краще це буде література. В ній я хоч щось розумію. Звичайно посміхнись та скажи, як дивно бачити цей битий асфальт, бо десь там, дороги гладкі, без ям. А ми живемо так. Навколо світ, що складається з ям, які ти або перелізеш, або залишишся десь на дні калюжі, увесь покритий товстим шаром бруду. У деяких регіонах кажуть, що то цілюща багнюка, якою треба обмазатися та сидіти у ній, деякі навіть їдять її. Дякую комусь Тому, хто подарував нам розум, щоб не жертви цього. Але, як бач, не всім.

Приблизно так і живемо, та краще ти не мовчи, вже кажи, що усе зміниться. Треба лишень почекати, набратися сил, лізти у гору та чіплятися збитими пальцями за ті виступи у соціальній скалі. Це звісно необхідно. Дивно дивитися на тих, хто повз-повз поряд, здається бачиш його, а потім він залазить на плато та лягає там. Уявляєш? Раз – і лежить, живий-здоровий, але

як шматок каміння, улігся посеред вузької платформи й мовчить. Лізти не хоче, вирішив, що місця йому досить, тому можна відпочивати так до кінця життя. Десь отак воно виходить, що вони підіймаються та застрягають десь на шляху, а мені все ще не набридло. Хочеш руки покажу? Здається, десь палець трохи вибився, та це дурниці, на мені усе, як на собаці, заростає. Що кажеш? Звісно, можна зупинитися, і будь-коли, навіть стрибати можна, кажуть, це не так небезпечно. Більш бояться лізти вгору.

Ти лишень не мовчи, кажи, коли повернешся зовсім? Та хоча не треба, знаю дурний, що ніколи. Ну, хоч бачитися можемо інколи, це буде весело. Хотів я, щоб зосталась, та насильно залишити не можу. Ось розумієш, Молодість, хотів би, та ніяк не можу.